

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р **Мариана Матеева Петрова**,
научна специалност: 3.8. Икономика
ISMA university, Latvia
ВТУ „Св.св. Кирил и Методий“, България

на дисертационен труд за присъждане на ОНС „**доктор на науките**“
в Област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки
Професионално направление 3.8. Икономика
докторска програма: „Финанси и застраховане“

Автор: д-р Марчин Кинси

**Тема: ВЛИЯНИЕ НА УПРАВЛЕНСКИТЕ КОМПЕТЕНЦИИ ВЪРХУ ЕФЕКТИВНОТО
ФУНКЦИОНИРАНЕ НА ОРГАНИЗАЦИЯТА НА ЗДРАВЕОПАЗВАНЕТО**

1. Общо описание на представените материали

Със заповед № 110 от 21.04.2022 г. на Ректора на Висше училище по застраховане и финанси проф.дюн. Борис Велчев съм определена за член на научното жури за осигуряване на процедура за защита на дисертационен труд на тема **Влияние на управленските компетенции върху ефективното функциониране на организацията на здравеопазването** за придобиване на образователната и научна степен „доктор на науките“ в Област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, Професионално направление 3.8. Икономика. Автор на дисертационния труд е д-р **Марчин Кинси**.

Предадените от д-р **Марчин Кинси** материали включват документи по представен опис: дисертационен труд, автореферат, справка за изпълнение на минималните национални изисквания за придобиване на ОНС „доктор на науките“ в професионално направление 3.8. Икономика; дисертационен труд; автореферат. Докторантът е приложил списък с 35 публикации по темата на дисертационния труд, вкл. и списък с цитирания.

2. Актуалност на тематиката и целесъобразност на поставените цели и задачи

Формулираната тема е посветена на актуален и значим за съвременните условия икономически проблем: теоретичните и практическите аспекти на ефективното функциониране на организацията на здравеопазването, оптималното използване на медицинския и административен персонал и техните компетенции в управлението на здравната организация.

Дисертационната работа идентифицира и запълва празнина в компетентностни и организационни решения, адаптирани към спецификата на здравната система на правно, образователно, компетентностно и организационно ниво. Аспект, който допълва процеса, е дефинирането на методи за подобряване на компетенциите и изграждането на процес за подобряване на компетенциите, необходими за изпълнение на ролята на мениджър в здравните организации.

Изследователската теза моделира логиката на дисертационното изследване и приложения аналитичен инструментариум.

Дисертационният труд е структуриран нестандартно, оформен в раздели и подраздели, но в съответствие с поставената цел, хипотези и предмета на изследването и отразява подхода на автора към изследваната тема.

3. Познаване на проблема

д-р **Марчин Кинси** показва задълбочено и обективно формулиране и оценяване проблемите, изследвани в дисертационния труд. Използвани и анализирани са 319 литературни и интернет източници на специализирана научна литература на различни езици, нормативни документи.

4. Методика на изследването

За реализирането на поставената цел и за решаването на изследователските задачи са използвани теоретични и емпирични методи на проучване, анализ на тематична литература и на налична документация, триангулация на изследователските методи, триангулация на източниците на данни. Методологията на изследване, разработена с цел диагностициране на областта на изследване, включва провеждане на емпирични дейности в два изследователски периода 2011-2012 и 2019 г. използване на различни и допълващи се методи на изследване.

В оценителното проучване са обхванати 3760 души, проведено сред представители на медицинския персонал, от които 1882 души са преминали квалификация за проучването през 2011 г., а 1750 души са преминали квалификация за проучването през 2019 г. (събрани са съответно 950 и 850 въпросника); допълнително количествено проучване, обхващащо и представители на медицинските работници; общо - 328 души, от които 162 души са попълнили въпросника; качествено проучване, избрани са 70 души, заемщи ръководни позиции в болници, през 2012 г. са анкетирани 50 души, през 2019 г. още 20 души.

5. Характеристика и оценка на дисертационния труд

Дисертационният труд се състои от увод, изложение оформено в 6 раздела, литература, списък с включени фигури и таблици, заключение. Разработката е в общ обем от 274 страници (254 страници без приложенията и библиографията), представени са 62 таблици и 23 фигури, 319 литературни и интернет източници.

Предметът на дисертацията обхваща теоретичните и практическите аспекти на управлението на компетенциите.

Целта на дисертационния труд е да разработи модел на компетентност и професионален профил за длъжността мениджър на здравна организация за всички нива на управление.

Поставената цел е значима за икономическата система, а решаването на задачите осигурява нейното постигане.

Основната изследователска хипотеза е: Резултатът от оптимално подобрите управленски компетенции е повишаване на ефективността на организацията на здравеопазването.

На базата на приетите цели, съотнесени с основната хипотеза на работата, авторът формулира три разгърнати хипотези, свързани с поставените цели на изследването, а разсъжденията на автора се състоят в проверка на приетите научни хипотези.

Първите два раздела са теоретични, третият раздел съдържа описание на методологията на изследване, използвана в работата. Четвъртият и петият раздел съдържат данните и информацията от изследването, а шестият раздел съдържа заключенията от изследването с разработения компетентен и организационен модел за лечебно заведение в областта на промяна на компетенциите на ръководни позиции на всички организационни нива. Последните три раздела имат емпиричен характер.

В дисертационната работа се предлагат решения в областта на компетенциите, свързани с анализа; посочено е кои и в какъв обем конкретни компетенции са желателни за ръководни длъжности от I и II ниво на организацията и е дадено определение на характеристиките на компетенциите за най-високото управленско ниво в лечебно заведение. Въз основа на това е изграден профил на компетентност за ръководители от I и II нива на организацията (подраздел 6.2) в лечебно заведение, посветен на две области - медицинска и административна.

В дисертацията се предлага промяна в структурата на компетенциите на всички нива, като се вземат предвид организационните потребности в болниците и управленските компетенции на медицинския персонал. Организационните размисли се отнасят до адаптирането на структурата на болничната организация към промените, предложени в областта на управлението на управленските компетенции. В резултат на това е предложена организационна структура, която е комбинация от два модела: структура на отделите и

структура на проекти (подраздел 6.4.). Организационната иновация е тясно свързана със структурата на самокомпетентността на мениджърите в болниците и чрез кариерно развитие чрез управленско развитие за медицински персонал и квалифицирани мениджъри.

6. Приноси и значимост на разработката за науката и практиката

Запознаването с дисертацията позволява да се прецени, че целта на изследването е постигната, а произтичащите от нея задачи са получили адекватни решения.

Като основен принос към дисциплината на управленските науки са посочени следните изследвания, включени в дисертационната работа, които са разделени на три групи:

- **обширно и задълбочено проучване на управленските компетенции в болниците в Полша;**
- **компетентностни иновации в болничната среда:** професиограма на длъжността мениджър на 3 нива: първо ниво, средно ниво, top management; модел на структурата на компетенциите на мениджърите в здравеопазването на всички нива на организацията, като отправната точка е универсалният модел на Р. Л. Кац, който в хода на изследването, като се отчита спецификата на средата, е модифициран за нуждите на лечебните заведения.
- **организационни иновации в болничната среда:** адаптиране на организационната структура на болниците към оптималното използване на мениджърските компетенции на медицинския персонал; първото и второто организационно ниво се основават на смесен модел за подбор на управленски персонал, третото организационно ниво, касаещо top management, изисква от кандидатите за позициите да бъдат високопрофесионални и фокусирани само върху управленски и административни дейности.

Предложените решения имат комплексен характер и засягат не само управленските компетенции на медицинския персонал, но и приспособяват организационната структура на болниците към предложените промени.

7. Преценка на публикациите по дисертационния труд

Резултатите от изследванията по темата на дисертацията са коректно представени пред научната общност с 35 научни публикации, самостоятелни и в съавторство, от тях 7 са публикации в колективни монографии, които мога да приема като кратки публикации с характер на статия, но не и като глави в монография, като за някои липсва пълно библиографско описание, както и брой страници, а посочените под номера 5, 6, 7, 8 публикации са научна редакция на монография.

Публикации 31 и 33 имат характеристики на студии. Посочени са и 4 публикации (WoS, като 1 от тях е в сборник от конференция).

От посочените 16 статии (списъкът не е прецизиран), някои публикации са в сборници от конференции (17, 19, 23).

Приятно впечатление прави че кандидатът е публикувал 2 от рецензираните си публикации в научно списание на ВУЗФ.

Те са показател за задълбочените научни интереси на докторанта, както и че научните приноси в дисертацията са лично дело на докторанта.

8. Преценка за изпълнение на минималните национални изисквания

Приложена е Справка за изпълнение от докторанта на минималните национални изисквания за придобиване на образователната и научна степен „доктор на науките“ в професионалното направление 3.8. Икономика. Сумарният брой точки отговаря на изискуемия.

9. Лично участие на докторанта

Представеният дисертационен труд на тема „**Влияние на управленските компетенции върху ефективното функциониране на организацията на здравеопазването**“ е добросъвестно осъществено научно-приложно изследване.

Нямам съмнение за личния принос на докторанта, изразяващ се в задълбочено изследване, творческо осмисляне и доразвиване на теорията и проблема, решаван в работата, а именно изучаване и разработване на теоретичните и практическите аспекти на ефективното функциониране на организацията на здравеопазването, оптималното използване на медицинския и административен персонал и техните компетенции в управлението на здравната организация.

10. Автореферат

Авторефератът е в обем от 32 страници и е изготвен съгласно изискванията на ЗРАС и ППЗРАС. Той е издържан в структурно отношение и коректно отразява логиката и последователността на дисертационния труд. Показва уменията на **д-р Марчин Кинси** да синтезира и обобщава, за да представи своите най-важни идеи и изводи.

11. Критични забележки и препоръки

Въпроси:

Предвиждат ли се актуални изследвания след последното от 2019 г., планират ли се съпоставителни такива с предишните периоди? Биха ли се променили изводите в труда като се вземе предвид влиянието на пандемията от Covid-19?

Забележки и препоръки:

Да се дефинират изрично използваните основни термини, особено заради факта, че се пише и защитава на чужд за докторанта и за научното жури език.

Да се разграничат целите от инструментите и приносите от резултатите на изследването.

Да се предефинират приносите с оглед на общоприетите критерии за приноси в трите области: научни, методологични и приложни.

Голяма част от използваните източници са преди 2010 г., а списъкът с литературата не е подготвен според стандартите. На места се забелязва известно дублиране на текстове.

Въпреки че трудът се защитава сега през 2021 г. в него не е отразено въздействието на пандемията от Covid-19 върху икономическа ефективност.

Препоръчвам актуализиране на изследването и представяне на резултатите в специализирани международни издания с ИФ/ИР, което ще позволи по-висока видимост на научните резултати и ще създаде условия за по-интензивна цитируемост.

12. Лични впечатления

Не познавам лично докторанта. Нямаме съвместни публикации и разработки.

Впечатленията ми са от дисертационния труд, автореферата и публикациите по дисертацията. Те показват сериозен и ерудиран изследовател, със задълбочена теоретична подготовка и доказана способност за самостоятелни научни изследвания.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Дисертационният труд *съдържа научни, научно-приложни и приложни резултати, които представляват оригинален принос в науката* и отговарят на всички изисквания(та) на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ) и Правилника за прилагане на ЗРАСРБ. Представените материали и дисертационни резултати съответстват на специфичните изисквания на Правилника за приемане и обучение на докторанти във Висшето училище по застраховане и финанси.

Дисертационният труд показва, че **д-р Марчин Кинси притежава** задълбочени теоретични знания и професионални умения по Професионално направление 3.8. Икономика, като **демонстрира** качества и умения за самостоятелно провеждане на научни изследвания.

Поради гореизложеното, давам своята *положителна оценка* за проведеното изследване, представено от рецензираните по-горе дисертационен труд, автореферат, постигнати резултати и приноси, и *предлагам на почитаемото научно жури да присъди образователната и научна степен „доктор на науките”* на **д-р Марчин Кинси** в Област на висше об-

разование 3. Социални, стопански и правни науки; Професионално направление 3. 8. Икономика; докторска програма „Финанси, застраховане и осигуряване“.

15.05.2022 г.

Член на НЖ: .....

проф.д-р Мариана Петрова